

Företagsamheten 2015

Eva-Märet Nordenberg, Böle Byskola.
Vinnare av tävlingen Jämtlands mest företagsamma människa 2014.

Jämtlands län

Innehåll

1. Inledning	2
Så genomförs undersökningen	2
Vem är företagsam?	2
2. Sammanfattning	3
Jämtland en av Sveriges mest företagsamma regioner	3
Åres unga mest företagsamma i Sverige	3
Nyföretagsamheten är oförändrad	3
Åldrande företagsamhet	3
3. Företagsamheten fortsätter växa	4
Fortsatt hög företagsamhet	4
Ökande företagsamhet bland kvinnorna	5
Den yngre företagsamheten står stilla på en hög nivå	6
Företagsamheten i Åre allt starkare	6
Barnen är drivkraften	8
4. Nyföretagsamheten står stilla	9
Nyföretagsamheten vid riksgenomsnittet	10
Uppgång för kvinnors nyföretagsamhet	10
Stark nyföretagsamhet bland de yngre	11
Kraftig ökning av nyföretagsamheten i den mest företagsamma kommunen	11
5. Stark nyföretagsamhet hjälper en åldrande företagsamhet	12
Lägst andel äldre i företagsamma kommuner	13
6. Appendix	14
Tillväxt	14
Avslut	15

1. Inledning

Så genomförs undersökningen

En gång om året gör Svenskt Näringsliv en mätning av den svenska företagsamheten. Statistiken hämtas vid årsskiftet av det aktuella året. Syftet med undersökningen är att studera om antalet företagsamma personer – det vill säga de som ansvarar för ett företags utveckling – ökar eller minskar, och i så fall i vilken takt förändringen sker. Uppgifterna hämtas från UC AB och sammanställs av Kreicbergs Utredning & Opinion AB.

Att mäta graden av företagande och nyföretagande på regional och lokal nivå är ofta problematiskt. Vid mätning av antal registrerade och nyregistrerade företag kan en företagare räknas flera gånger om hon eller han står som ägare till fler än ett bolag. Det gör att graden av företagande överskattas. När det gäller nyföretagande så är det ombildningarna som är problematiska. Om en enskild firma ombildas till ett aktiebolag kan det noteras som ett nytt företag även om det är samma person som driver företaget – trots att det i det här fallet inte tillkommit någon ny företagare. Det finns andra metoder – som att använda sig av samkörning av olika register för att identifiera företagare. De undersökningarna har nackdelen att de tar lång tid att sammanställa och aktualiteten i statistiken blir lidande.

Den här undersökningen mäter *företagsamma människor* – inte registrerade företag. Därför kan vi presentera om vi har fått fler företagsamma människor under 2014, både i absoluta tal och som andel av befolkningen i arbetsför ålder (16–74 år). Vi kan även se om kvinnors och ungas (16–34 år) företagsamhet har förändrats. Det förfarandet gör att vi undviker dubbelräkningar, samtidigt som statistiken håller en hög aktualitet. I årets undersökning har vi även specialstuderat andelen företagsamma som är äldre än 64 år.

Vem är företagsam?

Som företagsam räknas individer som uppfyller något av dessa kriterier:

- har en F-skattsedel
- är delägare i ett aktivt handelsbolag
- är VD eller ordinarie styrelsemedlem i ett aktivt aktiebolag.

Alla individer som uppfyller något av dessa kriterier räknas som företagsamma i denna mätning.¹ Individerna räknas bara en gång oavsett om personen ansvarar för ett eller flera företag. Av den anledningen finns det alltså fler registrerade företag än det finns företagsamma människor.

Företagsamheten är en totalundersökning. Därför kan den användas för att jämföra företagsamheten mellan olika kommuner över tid. Utifrån inhämtade data kan vi även följa *nyföretagsamheten*, det vill säga hur många nya personer som engagerar sig i företagande.

De data som har använts till den här rapporten inhämtades under januari 2015 och avser företagsamheten för år 2014. På Svenskt Näringslivs webbplats finns rapporter för Sveriges samtliga 21 län att ladda ned. På www.foretagsklimat.se kan du även se hur företagsamheten och nyföretagsamheten har utvecklats i samtliga kommuner sedan 2002.

¹ På http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00017/Metodbeskrivning_17119a.pdf finns en utförlig metodbeskrivning.

2. Sammanfattning

Jämtland en av Sveriges mest företagsamma regioner

Andelen företagsamma i Jämtland ökar i årets undersökning. Sammantaget är 14,5 procent av befolkningen företagsamma och länets företagsamhet har aldrig tidigare varit högre.

Samma sak gäller för länets företagsamma kvinnor. Den yngre företagsamheten är däremot oförändrad jämfört med tidigare. Sammantaget är Jämtland fortsatt en av de mest företagsamma regionerna i hela Sverige.

Åres unga mest företagsamma i Sverige

På kommunnivå är det återigen Åre som har länets klart högsta företagsamhet. Även här har företagsamheten ökat under året. Åre har även Sveriges högsta företagsamhet bland den yngre befolkningen.

Nyföretagsamheten är oförändrad

Nyföretagsamheten i förhållande till hela befolkningen är oförändrad i årets undersökning. Däremot har den vuxit för såväl den unga som den kvinnliga populationen. Överlag har Jämtland en relativt stark nyföretagsamhet inom alla grupper. På kommunnivå är det återigen Åre som har haft länets högsta nyföretagsamhet.

Åldrande företagsamhet

En hög nyföretagsamhet kommer att vara särskilt viktig under de närmaste åren. Närmare en femtedel av de företagsamma i Jämtland är äldre än 64 år. Frågan är hur länge de planerar att fortsätta med sitt företagsengagemang. När dessa beslutar sig för att gå i pension och avsluta sin företagsamhet behöver nyföretagsamheten stiga betydligt mer än befolkningstillväxten för att den totala företagsamheten inte ska gå tillbaka. Problemen är oftast minst i kommuner med en större befolkning. I Jämtland är det Åre och Östersund som har länets lägsta andel äldre. Den högsta andelen finns i Bräcke kommun där nästan en fjärdedel är äldre än 64 år.

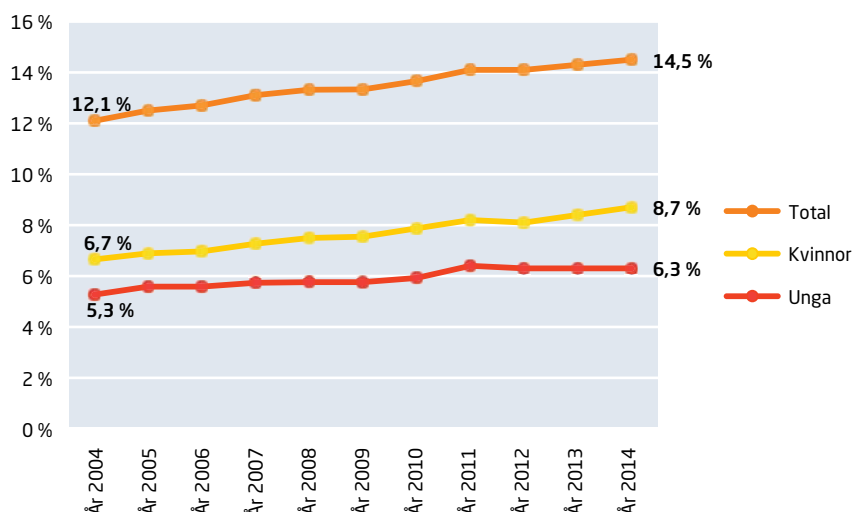
3. Företagsamheten fortsätter växa

Företagsamheten i Jämtland har mer eller mindre vuxit oavbrutet under de senaste tio åren och årets notering är den högsta som någonsin uppmätts i länet.

Även kvinnornas företagsamhet i Jämtland fortsätter att stiga och har heller aldrig varit högre i länet.

De yngres (16–34 år) företagsamhet i länet står däremot fortsatt still. Under de senaste fyra mätningarna har andelen yngre företagsamma i länet legat på runt 6,3 procent.

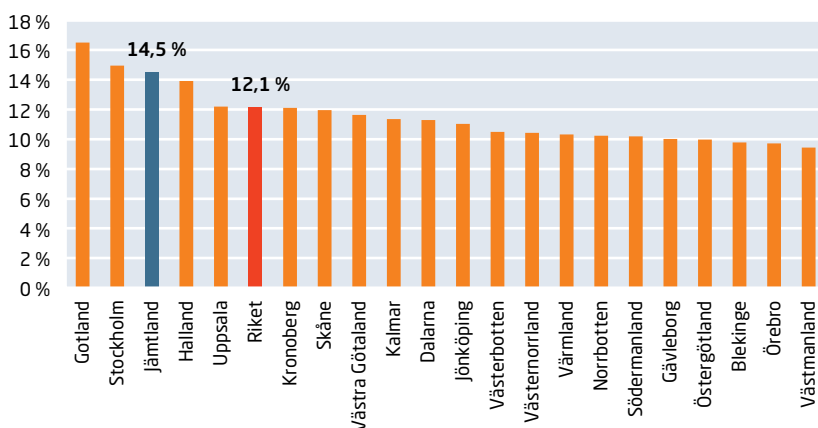
Diagram 1. Utveckling av andelen företagsamma människor av befolkningen. År 2004-2014.

Fortsatt hög företagsamhet

Antalet företagsamma i Sverige som helhet har ökat med knappt 12 000 individer under 2014. Sammantaget finns det numera knappt 865 000 personer i landet som på något sätt ansvarar för ett företag.

I Jämtland finns det drygt 13 300 företagsamma personer, vilket är en ökning med cirka 200 personer jämfört med förra året. Tillväxten bidrar till att befästa Jämtland som en av Sveriges mest företagsamma regioner. Sammantaget är 14,5 procent av invånarna företagsamma.

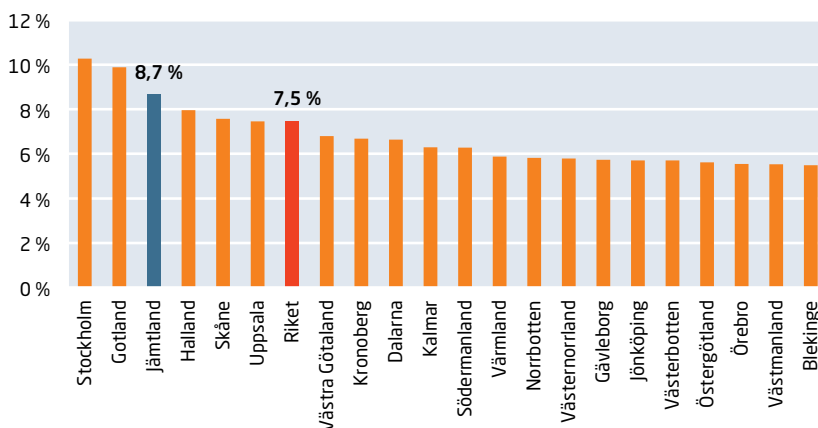
Diagram 2. Andel företagsamma människor av befolkningen per län (16-74 år). År 2014.

Ökande företagsamhet bland kvinnorna

Att kvinnor deltar i företagandet i en högre utsträckning är en nödvändighet för att Sveriges företagande ska nå en europeisk nivå.² Sedan 2000-talets början har kvinnorna blivit alltmer företagsamma, även om det fortfarande är en bra bit kvar till männens delaktighet i företagandet.

I riket som helhet finns det nu drygt 262 000 företagsamma kvinnor, vilket motsvarar 7,5 procent av den kvinnliga befolkningen i arbetsför ålder.

I Jämtland finns det för närvarande 3 900 företagsamma kvinnor, vilket är 8,7 procent av den kvinnliga befolkningen. Även det är klart högre än riksgenomsnittet. Kvinnornas företagsamhet når en ny toppnivå för såväl Jämtland som för hela riket i årets undersökning.

Diagram 3. Kvinnors företagsamhet i andel av den kvinnliga befolkningen per län (16-74 år). År 2014.

² Enligt Eurostat var 5,3 procent av kvinnorna i EU i åldersgruppen 15-74 år heltidsföretagare 2013. I Sverige var motsvarande siffra 3,8 procent.

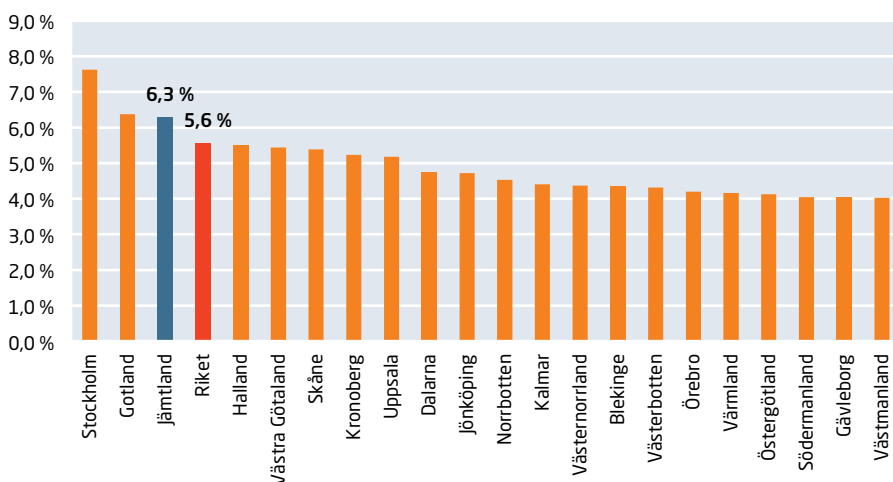
Den yngre företagsamheten står stilla på en hög nivå

Yngre individer (16–34 år) ansvarar för företag i en klart lägre utsträckning av förklarliga skäl. Men ett tidigt inträde i företagandet ger värdefull erfarenhet för individerna som kan användas för framtida företagssatsningar.

I hela Sverige finns det knappt 131 000 företagsamma personer som är yngre än 35 år. Det motsvarar 5,6 procent av befolkningen.

Den yngre företagsamheten i Jämtland står stilla för fjärde året i följd. Just nu finns det cirka 1 750 yngre företagsamma personer. Det motsvarar cirka 6,3 procent av den unga befolkningen, vilket även det är klart högre än riksgenomsnittet.

Diagram 4. De yngres företagsamhet i andel av befolkningen per län (16-34 år). År 2014.

Företagsamheten i Åre allt starkare

På kommunal nivå är skillnaderna i företagsamhet givetvis ännu större. Det som kännetecknar en kommun med en hög andel företagsamma är framförallt en avsaknad av ett fåtal dominerande arbetsgivare. Näringslivet i dessa kommuner är istället diversifierat med inslag av många småföretag.

Motsatsen gäller naturligtvis för de kommuner där företagsamheten är svag i relation till befolkningen. I denna kategori hittas främst bruks- och industriorter med en eller två stora industriella arbetsgivare. Även kommuner med ett stort inslag av offentlig sektor har också ofta en relativt låg andel företagsamma. Anledningen till den låga företagsamheten är att den arbetsföra befolkningen så att säga sugts upp från företagandet. Det finns helt enkelt inte ett lika stort underlag av befolkningen i dessa kommuner som kan tänkas bli ansvariga för ett företag. Dessa skilda näringslivsstrukturer förändras i de flesta fall i en långsam takt. Det är alltså inte troligt att andelen företagsamma i en kommun förändras kraftigt från år till år.

Det är också fortsatt Åre som är Jämtlands mest företagsamma kommun. Dessutom har företagsamheten i kommunen vuxit betydligt snabbare än befolkningen under året som gått. Andelen företagsamma har ökat från 20,9 till 21,7 procent. Ingen kommun i Jämtland har haft en tillbakagång av företagsamheten under året.

Åre har även Sveriges högsta företagsamhet bland yngre personer – mer än var tionde person i åldersgruppen 16–34 år ansvarar för ett företag på något sätt. Lägst andel företagsamma för samtliga befolkningsgrupper hittar vi i Östersunds kommun.

Tabell 1. Företagsamhet i andel av befolkning (16-74 år). År 2014

Kommun	Antal företagsamma	Andel företagsamma	Andel kvinnor	Andel unga
Åre	1 702	21,7 %	14,7 %	10,1 %
Berg	976	19,3 %	10,7 %	8,9 %
Krokom	1 804	17,5 %	10,1 %	7,5 %
Härjedalen	1 239	16,7 %	10,4 %	7,7 %
Ragunda	580	15,3 %	8,7 %	7,4 %
Strömsund	1 248	14,6 %	8,7 %	5,5 %
Bräcke	673	14,3 %	7,9 %	5,6 %
Östersund	5 137	11,5 %	6,9 %	5,1 %

Barnen är drivkraften

”Tänk att vinna mot dessa fantastiskt duktiga företagare, det hade jag aldrig väntat mig! Jag gör ju bara mitt jobb.” Det sa en glad och ödmjuk Eva-Märet Nordenberg när hon tog emot utmärkelsen Jämtlands mest företagsamma människa 2014.

Eva-Märet blev anställd som rektor och lärare när Böle Byskola startade för elva år sedan. I dag är hon rektor och vd för två företag och vice vd i ett tredje.

- Vi har växt sedan starten och består idag av en koncern med tre bolag - Böle Byskola AB, Böle Fastigheter AB och Böle Restaurang AB. Det jag är mest stolt över är att vi har byggt

”

”Det vi har åstadkommit i Böle är vi också många som står bakom, jag har fantastiska medarbetare och styrelser”

ut och fördubblat våra lokaler samt gått från 8 till 25 anställda samtidigt som vi håller hög kvalitet inom alla områden, säger Eva-Märet.

Drivkraften är alltid barnen.

Det var till exempel för att

kunna servera skoleleverna lagad lunch med hög kvalitet som Böle Restaurang AB bildades. Ett tillagningskök kostar mycket, och en sådan nybyggnation är svår att finansiera enbart på skollunch. En entreprenör

som Eva-Märet tänker då i nya banor för att skapa intäkter. Restaurang Källan besöks idag av i snitt 70 lunch-gäster dagligen, förutom barnen, och håller också öppet vissa fredags- och lördagskvällar. På så sätt får barnen sin vällagade skollunch.

- Jag är glad, stolt och känner mig mycket ödmjuk inför priset. Det finns så många duktiga företagare! Det vi har åstadkommit i Böle är vi också många som står bakom, jag har fantastiska medarbetare och styrelser, säger Eva-Märet Nordenberg.

Juryns motivering:

”Driven företagare som tagit barnens skolgång i egna händer och skapat en unik skolverksamhet.”

4. Nyföretagsamheten står stilla

Med *nyföretagsamma* avses de personer som blivit företagsamma under det senaste året. Vi skiljer här på *genuint nyföretagsamma* personer och *inflyttare* till kommunen.

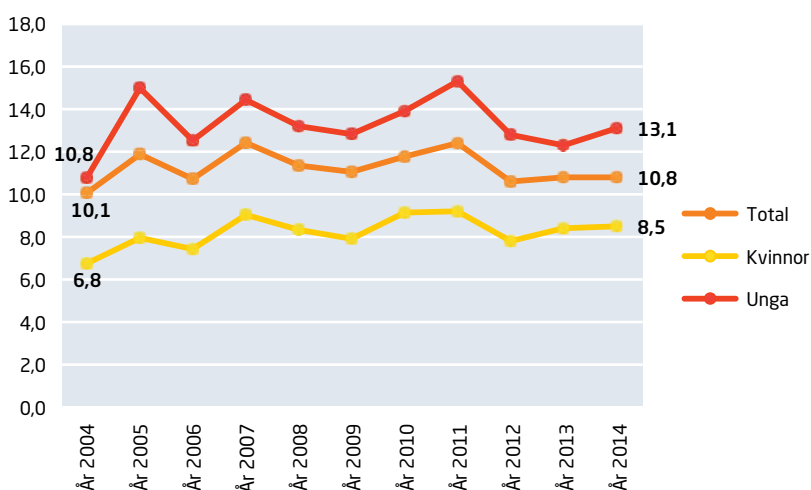
- **Genuint nyföretagsamma** personer är sådana som någon gång under innevarande år blev ansvariga för någon typ av företag (men som inte var det innan).
- **Inflyttare** till kommunen är personer som var ansvariga för ett företag under förra året, men som under innevarande år flyttat till en annan kommun. På länsnivå och riksnivå redovisas enbart de genuint nyföretagsamma.³

Nyföretagsamheten i Jämtlands län som andel av befolkningen är oförändrad jämfört med förra året vilket tabell 5 visar. Sammantaget har 1 000 personer blivit företagsamma under året. Det motsvarar 10,8 personer per 1 000 invånare.

Kvinnornas nyföretagsamhet stiger i undersökningen för andra året i följd och ligger nu på 8,5 personer per 1 000 invånare.

Den yngre nyföretagsamheten i länet ökar igen efter två år av fallande siffror och uppgår nu till 13,1 unga nyföretagsamma per 1 000 invånare. Utvecklingen totalt sett måste ses som positiv då nyföretagsamheten sjunkit i riket som helhet.

Diagram 5. Utveckling av antal nyföretagsamma personer per 1 000 invånare. År 2004-2014.

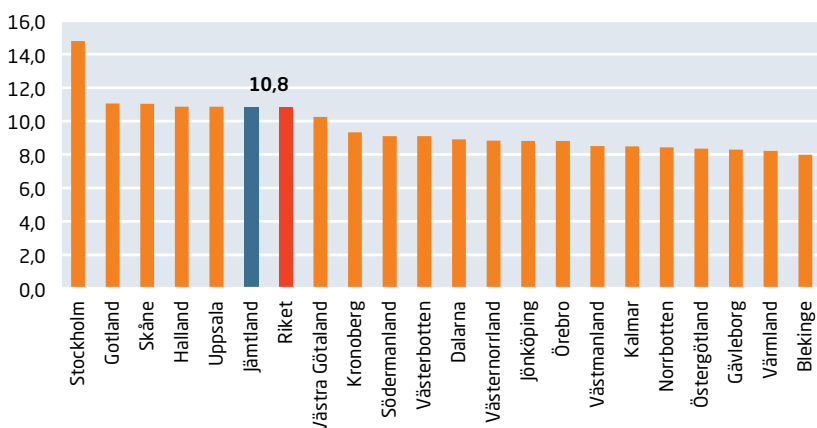

³ Orsaken är att om det sker flyttningar mellan kommuner i samma län skulle länets nyföretagsamhet kraftigt överskattas om dessa personer inkluderades.

Nyföretagsamheten vid riksgenomsnittet

I riket som helhet valde cirka 77 000 nya personer att börja ansvara för ett företag i någon form. Det är en mer eller mindre oförändrad nivå jämfört med förra året. Men eftersom vi haft en positiv befolkningstillväxt under året har nyföretagsamheten backat i förhållande till befolkningen. I relation till befolkningen i arbetsför ålder valde 10,8 personer att bli företagsam per 1 000 invånare, vilket är samma nivå som för Jämtlands län.

Diagram 6. Antal nyföretagsamma per 1 000 invånare (16-74 år). År 2014.

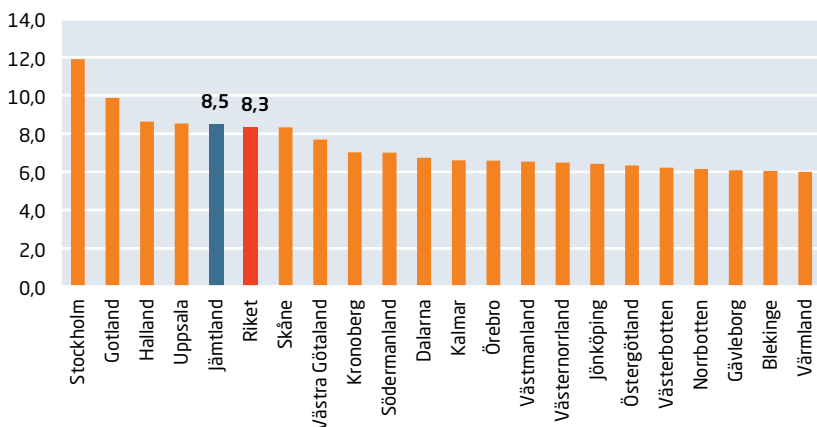
Uppgång för kvinnors nyföretagsamhet

Som vi tidigare nämnde är det låga företagandet i Sverige en funktion av framförallt kvinnornas låga deltagande. En högre nyföretagsamhet bland kvinnor ger givetvis större möjligheter till en långsiktig högre tillväxt av kvinnors företagsamhet.

I riket som helhet valde drygt 29 300 kvinnor att bli ansvarig för ett företag under det senaste året. I förhållande till den kvinnliga befolkningen i arbetsför ålder uppgick nyföretagsamheten till 8,3 nyföretagsamma per 1 000 invånare.

Som vi ser i diagram 7 har Jämtland en förhållandevis stark nyföretagsamhet bland kvinnorna i relation till riksgenomsnittet. Under året som gått blev 381 kvinnor företagsamma, vilket motsvarar 8,5 nyföretagsamma per 1 000 invånare.

Diagram 7. Kvinnors nyföretagsamhet per 1 000 invånare (16-74 år). År 2014.

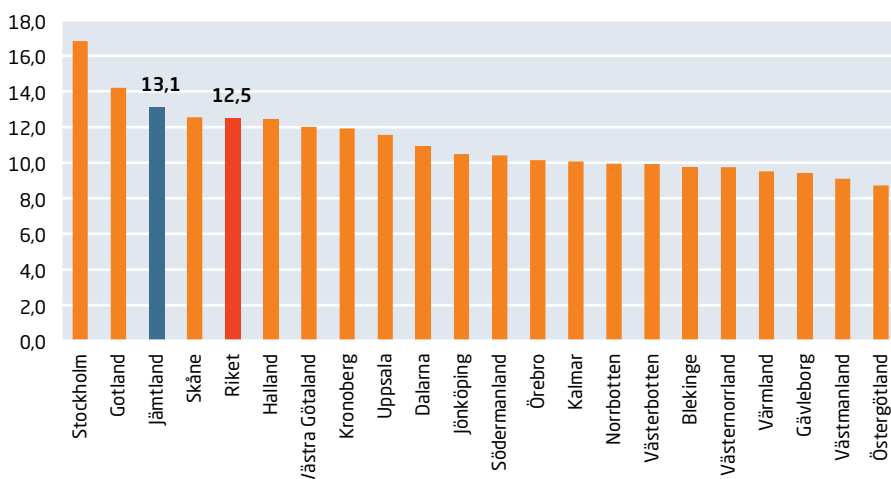

Stark nyföretagsamhet bland de yngre

I Sverige beslöt cirka 30 000 personer yngre än 35 år att bli ansvarig för ett företag under det senaste året. I förhållande till befolkningen i arbetsför ålder uppgick nyföretagsamheten till 12,5 per 1 000 invånare.

Den yngre nyföretagsamheten i Jämtland har förstärkts efter två år av negativ utveckling. Under 2014 beslöt 366 unga personer i länet att bli företagsamma. Det motsvarar 13,1 personer per 1 000 invånare. Endast Stockholm och Gotland kan uppvisa en starkare nyföretagsamhet bland den unga befolkningen.

Diagram 8. De yngres nyföretagsamhet per 1 000 invånare (16-34 år). År 2014.

Kraftig ökning av nyföretagsamheten i den mest företagsamma kommunen

Som tidigare nämnts delar vi in de nyföretagsamma i två grupper när vi studerar kommuner. Dels de *genuint nyföretagsamma* som inte var involverade i företagande under förra året, dels *inflyttare* som var företagsamma i en annan kommun förra året. Detta gör att nivån på nyföretagsamheten blir betydligt större för kommuner än för riket och länen (där vi endast räknar de genuint nyföretagsamma).

Jämtlands mest företagsamma kommun, Åre, har även länets högsta nyföretagsamhet. Här har 206 nya individer tagit ansvar för ett företag under år 2014. Ställt i relation till kommunbefolkningen blir det 26,3 nya företagsamma människor per 1 000 invånare. Det är dessutom en kraftig uppgång jämfört med förra året då antalet låg på 20,7 per 1 000 invånare. Som vi ser i tabell 2 har Åre även Jämtlands högsta nyföretagsamhet bland kvinnor och unga.

Tabell 2. Antal nyföretagsamma människor per 1 000 personer. År 2014.

Kommun	Genuint nya	Inflyttade	Totalt nya	Per 1 000 inv	Kvinnor	Unga
Åre	140	66	206	26,3	22,4	30,1
Krokom	121	67	188	18,2	13,7	22,0
Berg	58	21	79	15,6	13,0	24,3
Bräcke	49	16	65	13,8	10,5	23,0
Härjedalen	71	28	99	13,4	10,2	17,1
Östersund	447	128	575	12,9	9,2	15,8
Ragunda	37	7	44	11,6	8,9	13,9
Strömsund	76	11	87	10,2	8,8	11,9

5. Stark nyföretagsamhet hjälper en åldrande företagsamhet

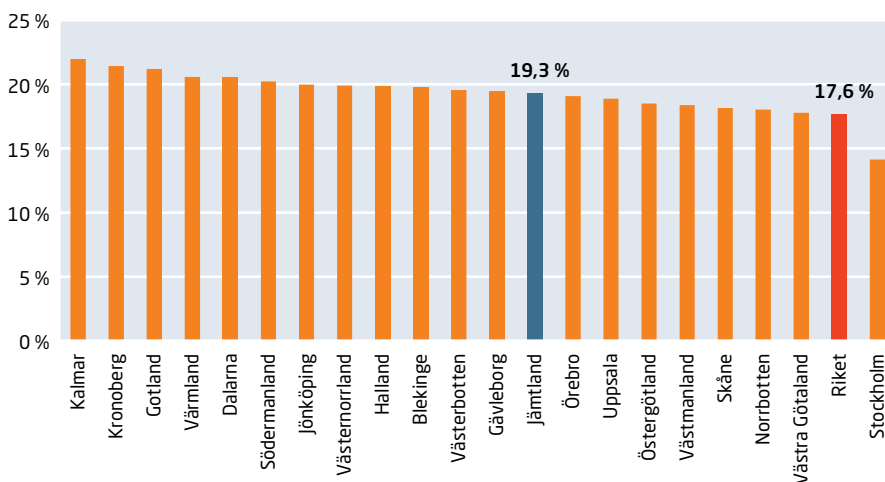
En stark nyföretagsamhet kommer att bli allt viktigare. Anledningen är att företagspopulationen blir äldre och förr eller senare kommer pensionsplanerna att omsättas i praktiken för de äldre företagarna. För att dessa avgångar inte ska påverka företagsamhetens nivå negativt måste givetvis nyföretagsamheten öka betydligt fortare än befolkningstillväxten.

Att företagspopulationen verkligen blir äldre kan till exempel utläsas av SCB:s arbetskraftsundersökningar. Sedan 2005 har antalet företagare som är äldre än 64 år ökat med hela 67 procent. Samtidigt har hela företagspopulationen endast ökat med 8 procent.

Denna bild bekräftas av företagsamhetsundersökningen. Förra året fanns det cirka 145 000 företagsamma personer i Sverige som var äldre än 64 år. I årets undersökning har antalet stigit till 152 500. Det motsvarar 17,6 procent av samtliga företagsamma individer.

I Jämtland är närmare en femtedel av länets företagsamma personer äldre än 64 år. Det är klart högre än riksgenomsnittet. Eftersom Jämtland har en relativt stark nyföretagsamhet kan dock de framtida pensionsavgångarna klaras av bättre än i många andra län.

Diagram 9. Andel äldre företagsamma personer (+64 år). År 2014.

Lägst andel äldre i företagsamma kommuner

I Åre som är den mest företagsamma kommunen hittar vi även länets klart lägsta andel äldre företagsamma. Det är dessutom oftast i kommuner med en relativt stor befolkning som andelen äldre är lägre. Detta gäller också för Jämtland där Östersund kan uppvisa en låg andel äldre. Högsta andelen äldre företagsamma hittas i Bräcke där en knapp fjärdedel av de företagsamma är äldre än 64 år.

Tabell 3. Andel äldre företagsamma (+64 år). År 2014.

Kommun	Företagsamma	Företagsamma, äldre än 64 år	Andel äldre
Bräcke	673	162	24,1 %
Berg	976	224	23,0 %
Strömsund	1 248	286	22,9 %
Ragunda	580	130	22,4 %
Härjedalen	1 239	253	20,4 %
Krokom	1 804	345	19,1 %
Östersund	5 137	926	18,0 %
Åre	1 702	255	15,0 %

6. Appendix

I huvudrapporten redovisade vi hur företagsamheten utvecklats i relation till befolkningstillväxten. I detta appendix redovisar vi de diagram och tabeller som avhandlar hur företagsamheten utvecklats i absoluta tal. Dessa förändringar kan gå åt olika håll. Även om antalet företagsamma ökar (vilket de gör i samtliga län förutom ett i årets mätning) kan företagsamheten som andel av befolkningen ändå minska eller vara oförändrad. Detta inträffar då befolkningen ökar i snabbare eller i samma takt som företagsamheten gör.

Appendixet innehåller slutligen statistik över de personer som bestämt sig för att avsluta sitt företagarengagemang. I likhet med nyföretagsamheten finns det även två sorters avslutare på kommunnivå: Dels de som inte längre klassificeras som företagsamma enligt våra kriterier, dels de som flyttat från en kommun till en annan och således fortsätter sin företagsamhet, fast i en annan kommun. På riks- och länsnivå redovisas endast den första gruppen avslutare. Det gör att kommunsiffrorna inte är jämförbara med riks- och länssiffrorna på samma sätt som hos nyföretagsamheten.

Tillväxt

Diagram 10. Tillväxt av antal företagsamma personer per län. År 2014.

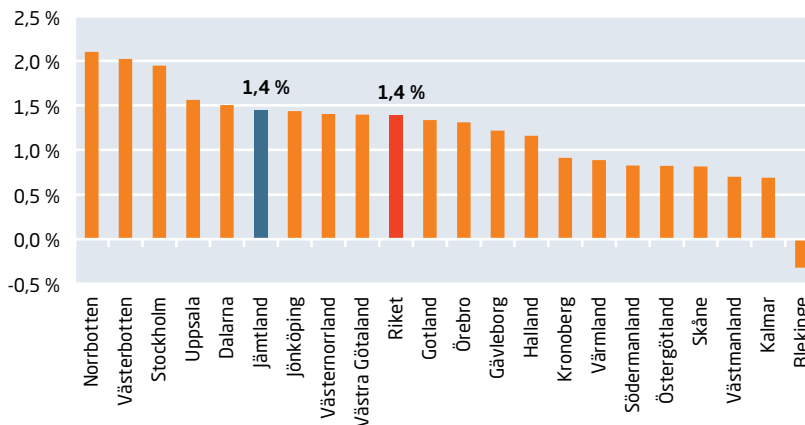

Diagram 11. Tillväxt av antal företagsamma kvinnor per län. År 2014.

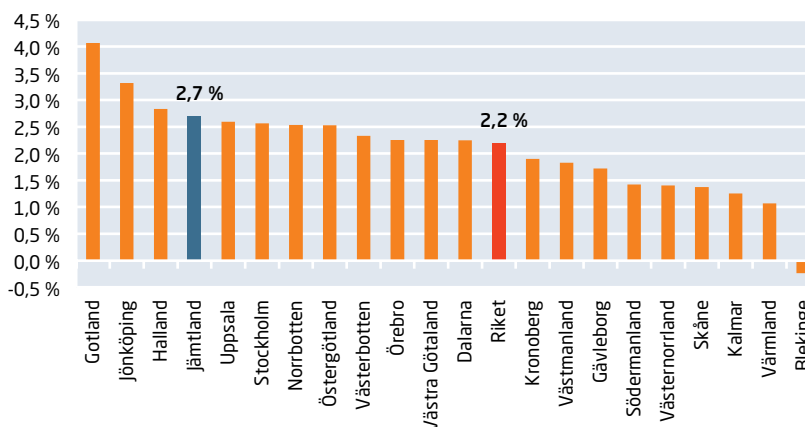
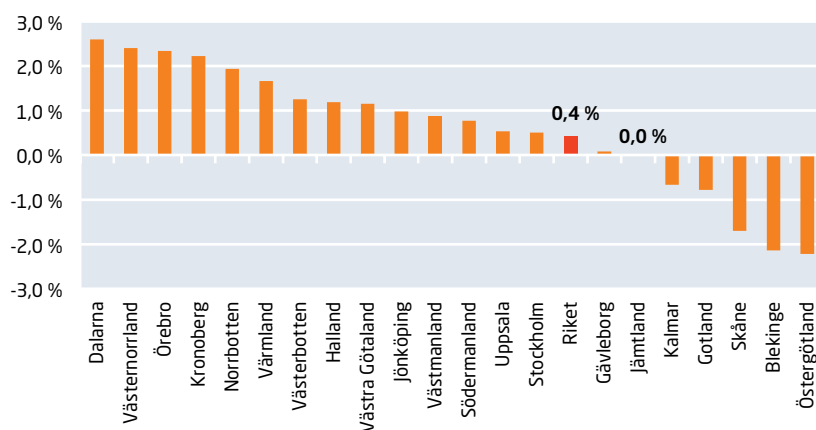

Diagram 12. Tillväxt av antal yngre företagsamma personer per län. År 2014.**Tabell 4. Tillväxt av antal företagsamma människor. År 2014.**

Kommun	Företagsamma 2014	Företagsamma 2013	Tillväxt	Tillväxt kvinnor	Tillväxt unga
Åre	1 702	1 625	4,7 %	7,3 %	-1,1 %
Krokom	1 804	1 736	3,9 %	5,7 %	4,1 %
Berg	976	962	1,5 %	2,8 %	-4,1 %
Ragunda	580	573	1,2 %	1,3 %	-9,6 %
Härjedalen	1 239	1 232	0,6 %	1,7 %	2,7 %
Östersund	5 137	5 121	0,3 %	0,8 %	0,1 %
Strömsund	1 248	1 247	0,1 %	2,1 %	-6,8 %
Bräcke	673	673	0,0 %	1,8 %	23,5 %

Avslut

Tabell 5. Antal avslutare per 1 000 invånare. År 2014.

Kommun	Genuina avslutare	Utflyttade	Totalt avslut	Per 1 000 inv	Kvinnor	Unga
Åre	83	46	129	16,5	12,4	13,3
Bräcke	50	15	65	13,8	9,1	8,0
Berg	45	20	65	12,9	10,1	15,9
Östersund	391	168	559	12,6	8,6	11,0
Härjedalen	64	28	92	12,4	8,4	9,6
Krokom	75	45	120	11,6	8,3	10,7
Strömsund	61	25	86	10,0	7,0	8,4
Ragunda	32	5	37	9,8	7,8	10,9

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00